

Małgorzata Końska

Memoriał z 11 VIII 1820 r. o stanie zagospodarowania majątków poklasztornych przez Deputację Spraw Zniesionych Instytutów Duchownych

Hereditas Monasteriorum 2, 291

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Memoriał z 11 VIII 1820 r. o stanie zagospodarowania majątków poklasztornych przez Deputację Spraw Zniesionych Instytutów Duchownych*

W ramach przygotowań do kasaty części klasztorów w Królestwie Polskim Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (KRWRiOP) zwróciła się 30 III 1819 r. do namiestnika Józefa Zajączka z prośbą o ustanowienie deputacji, która przygotowałaby projekty tymczasowego, a następnie stałego zarządzania suprymowanymi funduszami, czuwałaby nad ich administracją i dozorowała kasę, do której miały wpływać dochody z dóbr poklasztornych¹.

Odpowiadając na oczekiwania Komisji, namiestnik na posiedzeniu Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego 3 IV 1819 r. powołał Deputację Spraw Zniesionych Instytutów Duchownych². Na czele Deputacji, z urzędu, stał minister KRWRiOP, Stanisław Kostka Potocki³, a tworzyli ją prymas Królestwa Polskiego⁴ oraz członkowie KRWRiOP:

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

1 Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (dalej: AGAD), *Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Polskiego* (dalej: CWW K. P.), *Akta dotyczące się deputacji spraw zniesionych instytutów duchownych 1819–1821*, nr 178, pismo Komisji Rządowej do namiestnika, s. 15–18; projekt postanowienia, s. 19–22. O powołaniu i działalności Deputacji zob. Z. WAJZNER, *Dekret supresyjny Arcybiskupa Warszawskiego Franciszka Skarbek Malczewskiego*, „Częstochowskie Studia Teologiczne”, 1, 1973, s. 222; T. BOROWSKI, *Dekret kasacyjny z 17 kwietnia 1819 roku jako wynik egzekucji bulli „Ex imposita nobis”*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 22, 1975, 4, s. 90; P. P. GACH, *Kasaty zakonne na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska 1773–1914*, Lublin 1984, s. 103; W. GLIŃSKI, *Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wobec wspólnot religijnych w Królestwie Polskim 1815–1820*, Warszawa 2002; A. BARAŃSKA, *Między Warszawą, Petersburgiem a Rzymem. Kościół a państwo w dobie Królestwa Polskiego* (Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Źródła i Monografie, 328), Lublin 2008, s. 446; F. BOROWSKI, *Dekret kasacyjny z roku 1819 i jego wykonanie w stosunku do diecezji sandomierskiej*, „Studia Sandomierskie”, 18, 2011, 1, m.in. s. 36–37, 60, 68, 70, 77. Opublikowana w 2011 r. praca ks. Franciszka Tadeusza Borowskiego pochodzi z 1959 r. Dobrze się stało, że została podana do druku, szkoda jednak, że przy tej okazji nie zadbano o sprawdzenie aktualności sygnatur archiwalnych. W przypadku AGAD przywołuje ona dawne sygnatury, zmienione w latach 60. XX w.

2 AGAD, *Rada Administracyjna Królestwa Polskiego* (dalej: RAKP), nr 7, s. 126; CWW K. P., nr 178, kopia postanowienia namiestnika, s. 24–27.

3 Stanisław Kostka Potocki (1755–1821), prezes KRWRiOP od 1815 do 9 XII 1820 r. Po zdymisjonowaniu Potockiego na czele Komisji stanął Stanisław Grabowski.